

Ο κ. Άλέκος Λιδωρίκης, πού επιβλήθηκε κυρίως στο Νεοελληνικό θέατρο με τὸ ἔργο του «Ἡ μεγάλη Στιγμή», μὰ πού πρόσθεσε ὕστερα κι' ἄλλα ἀξιόλογα ἔργα στὴ σταδιοδρομία του, εἶναι σίγουρα ἕνα γὰρ θεατρικὸ ταλέντο καὶ μ' ὅλες τὶς ἀδυναμίες πού μπορεῖ νὰ παρουσιάζει τὸ νέο του ἔργο, «Τὸ ξύπνημα», εἶναι μιὰ ἀκόμη ἀπόδειξη τῆς ποιητικῆς ιδιοσυγκρασίας καὶ τῆς θεατρικῆς πείρας του.

Σημειῶνω εὐθύς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὴν ἐντύπωσή μου σὲ γενικὲς γραμμές. Παρακολουθώντας «Τὸ ξύπνημα» ἀντιλαμβάνεσαι πὼς ταλαντεύεται ἀνίστα ἀνάμεσα στὴν πραγματικότητα καὶ στὴ φαντασία, πὼς οἱ περισσότεροι χαρακτήρες δὲν ἔχουν δικαίωση ψυχολογική, πὼς εἶναι ἀπίθανο σὲ πολλές τοὺς σκηνές καὶ πὼς ὁ συγγραφέας δὲν ἑκαθάρισε ἐντελῶς στὴν ἐκτέλεση κείνο πού διαφαίνεται πὼς σὰν σύλληψη ἦταν πολὺ καθαρὸ στὴ σκέψη του. Ὡς τόσο σὲ συναρπάζει ἀπὸ

τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, σὲ συγκινεῖ σὲ πολλές στιγμὲς καὶ τὸ σπουδαιότερο, σὲ παρασέρνει, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβεις, στὴ μαγικὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ ὄνειρου, πού εἶναι, θαρρῶ, ὁ κυριότερος στόχος κάθε λογῆς τέχνης. Μοιράζεσαι δηλαδὴ σὲ δυὸ θεατῆς, στὸν λογικὸ πού διαμαρτύρεται γιὰ τὴ λεπτομέρεια, καὶ στὸν ποιητὴ πού, συνεπαρμένος ἀπ' τὴν ἀτμόσφαιρα, ἰδίως τῆς πρώτης καὶ τελευταίας εἰκόνας, τσακώνεται μὲ τὸν πρῶτο καὶ τὸν βάζει στὴ θέση του.

Πιστεύω πὼς καὶ στὸ θέατρο, ὅπως καὶ σ' ὄλο τὸ πλάτος τῆς τέχνης, ἡ ποίηση εἶναι τὸ οὐσιαστικότερο στοιχεῖο καὶ πολλὰ ἄλλα μπορεῖ νὰ ἀναπληρώσει, ἂν εἶναι γνήσια. «Τὸ ξύπνημα» τοῦ κ. Λιδωρίκη ξεκίνησε, θαρρῶ, μὲ τὴν ἐπιδίωξη μιᾶς ποιητικῆς μορφῆς στὴ σφαῖρα τῆς φαντασίας. Σὰν ὄνειρόδραμα ὄλο, θάχε κι' ἐνότητα καὶ σκοπὸ ὀλοκληρωμένο, κι' ἡ ποίηση μὲ τὶς λόγιες ἐρμητικὰ κλεισμένους στὴν πραγματικότητα, θὰ σκορποῦσε τὴ γοητεία τῆς δίχως διακοπῆς. Ἡ ἀπίθανότητα τότε θάταν προσὸν κι' οἱ ἥρωες, σύμβολα πιά, δὲ θὰ ξαφνιάζαν μὲ τὴ ρευστότητα καὶ τὴ φευγαλέα γραμμὴ τους. Μὰ ἡ ἠθογραφία, ὅσο κι' ἂν δὲν ἐστάθητε σκοπός, ἦταν ἕνας δυνατὸς πειρασμὸς γιὰ τὸν συγγραφέα, καί, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε πὼς, ἂν καὶ ἔξω ἀπ' τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου, τοῦδωκε μιὰ περίφημη δευτέρη πράξη.

Τὸ ἔργο ἔχει πολλὲς ὁμοιότητες μὲ τὴν «Τρισεύγενη» τοῦ Παλαμά. Ἡ ἠρωίδα ξεχωρίζει τὸ ἴδιο ἀπ' τὴν ἀνίκανη νὰ τὴ νοιώσει λαϊκὴ μάζα τοῦ περιβάλλοντός της καὶ ἀπ' τὴν ἀδιαλλαξία καὶ τὴν ἀντίθεσή της αὐτὴ πηγάζει τὸ δράμα. Ἀκόμη ὁ Ἰσκιερὸς στὸ «Ξύπνημα» εἶναι τόσο συγγενικός μὲ τὸν Νίκαρο τῆς «Τρισεύγενης». Μὰ σὶδ ἄριστούργημα τοῦ Παλαμά τὸ ἔργο ἔχει συνέπεια στὴν ἔμπνευσή του ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος κι' ἡ χώρα τῆς φαντασίας δὲ συνορεῖ οὔτε στιγμὴ μὲ τὴν ἠθογραφικὴ σφαῖρα. Ὅ,τι τῆς χρειάζεται ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τὸ ἀφομοιώνει ποιητικὰ κι' ἀντὶ νὰ γεννᾷ ἀντίθεση καὶ παραφωνίι, γίνεται νέος συντελεστής γιὰ τὴν ἔξαρση καὶ τὸ θρίαμβο τῆς ἰδέας.

Οἱ ἀναλογίες μὲ τὴν «Τρισεύγενη», πού μένουν ἄλλωστε μᾶλλον ἑξωτερικὲς, δὲ μαρτυροῦν μίμηση. Κάθε ἄλλο. Ὁ κ. Λιδωρίκης ἀπὸ τὸ πρῶτο του κινῶντος ἔργο ἔδειξε πὼς κινεῖται μέσα στοὺς κόσμους τῆς φαντασίας καὶ πὼς ὁ ποιητικὸς οἰστρος εἶναι τὸ φυσικὸ κλίμα του. Ὁ ἐπίλογος ἄλλωστε τοῦ ἔργου, πρωτότυπος, ὄλος δικός του, μαρτυρεῖ γιὰ τὴ γνησιότητα τοῦ ποιητικοῦ περιεχομένου τοῦ ἔργου.

Τὸ ἔργο ἀναδείχθηκε ὅσο μποροῦσε ἀπὸ τὸ φροντισμένο ἀνέβασμα τοῦ κ. Κούν κι' ἀπὸ τὰ σκηνικὰ τοῦ κ. Ἀνεμογιάννη, πού ἀναγκαστικὰ ὅμως κι' ἐκεῖνα ἐπηρεάστηκαν ἀπὸ τὸ παιχνίδι τῆς φαντασίας καὶ τοῦ ρεαλισμοῦ πού κάθε στιγμὴ, ὅπως σημειώσαμε, διαμφισβητοῦσαν τὸ χαρακτήρα τοῦ ἔργου. Ὁ μέγανος ὅμως συντελεστής στὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου στάθηκε ἡ κ. Ρίτα Μυράτ. Ἀληθινὰ ἐμπνευσμένη, συνεπαρμένη ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον της, οἰστρολατῆμένη ἀπὸ τὸ ἑπιλογικὸ ὄνειρό της Παιξιμο δημιουργικὸ πού ἀπόδειξε πὼς ἡ καλλιτέχνης ἔχει κρυμμένες δυναμικότητες πού ζητοῦν εὐκαιρία νὰ νάδειχτοῦν.

Συγκροτημένα, εὐγενικὰ καὶ πολὺ ἀνθρώπινα ἔπαιξε τὸ θεῖο ὁ κ. Λογοθετίδης. Μὲ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἀγάπη ἔσμιγε τοὺς δυὸ κόσμους πού πάλευσαν μέσ' στὸ ἔργο κι' ἔφτανε, μὲ τὴν τρυφερότητα τῆς καρδιάς, στὸ ὕψος τῆς ἠρωίδας, ὅπως ὁ Ἰσκιερὸς (μιὰ ὄραία δημιουργία τοῦ κ. Γιαννίδη) τὴν πλησίαζε μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ του διαίσθηση. Ὁ κ. Μυράτ, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου, πού τον ἤθελε—ὅπως φάνηκε στὸν ἐπίλογο—ἀνάμεσα ζωῆς καὶ ὄνειρου, βοήθησε τὸν κατάλληλο τρόπο ἐρμηνείας, κι' ἡ ἄτονη κι' ἀχαρακτήριστη κάπως μορφή πού στήθηκε δικαιώθηκε στὸ τέλος κι' ἐξηγήθηκε ἐντελῶς. Οἱ ἄλλοι ἠθοποιοί, μέσ' στὸ ρεαλιστικὸ αὐτὸ τόνο, ἔλαμαν ὅ,τι χρειάζονταν γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ ἔργου. Ἰδιαιτέρως ἡ κ. Χαλκούση, πού ἔδωκε τόσο ἐκφραστικὰ τὴν αὐστηρή, μὰ στὸ βάθος πονετική, θεία κι' ἡ δις Βαλωνάκη στὸ ὄλο τῆς συνουήλικης ἐξιδέλφης. Πολὺ καλὸς ἐπίσης ὁ κ. Κώστας Μουσοῦρης.

Φεύγοντας ἀπὸ τὸ θέατρο, μ' ὅλες τὶς παρατηρή-

σεις πού μπορεῖ νὰ κάνεις, ἔχεις τὴν ἐντύπωσιν πὼς ὁ κ. Λιδωρίκης πλούτισε μ' ἕνα ἀκόμη ἀξιόπρόσεχτο ἔργο τὸ ἑλληνικὸ θέατρο, πού πολλὰ ἔχει νὰ περιμένει ἀπ' τὴν ἐξέλιξή του.